

GAZİ

EĞİTİM BİLİMLERİ DERGİSİ

GAZİ

JOURNAL OF EDUCATION SCIENCES

Pandemi Sürecinde Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimin İşleyişi İle İlgili Görüşleri

Tuğçe Aşkan^a, Ertuğrul Usta^b

Yükleme: 20.10.2021; Kabul: 10.03.2022; Yayınlanma: 24.03.2022

DOI: 10.30855/gjes.2022.08.01.002

ÖZET

Anahtar Kelimeler:

Pandemi,
Uzaktan Eğitim,
Öğretmen

Keywords:

Pandemic,
Distance Learning,
Teacher

^a Necmettin Erbakan Üniversitesi,
Eğitim Fakültesi,
Konya, Türkiye
Orcid: 0000-0003-2442-0600
tugcemaskan@gmail.com
Sorumlu Yazar

^b Necmettin Erbakan Üniversitesi,
Eğitim Fakültesi,
Konya, Türkiye
Orcid: 0000-0001-8132-8953
ertugrulusta@gmail.com

Covid-19 pandemi süreci kısa zamanda tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Pandemi süreci eğitimde bazı aksaklıkların ve değişikliklerin yaşanmasına sebebiyet vermiştir. Bu süreçte olumsuzlukların en aza indirilmesi amaçlanarak eğitimde sürekliliğin sağlanması için ani bir şekilde uzaktan eğitim sistemine geçilmiştir. Yaşanan bu ani değişiklik öğretmen ve öğrencilere çeşitli zorluklar getirmiştir. Bu çalışmada, Covid-19 pandemi sürecinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak görev yapan bilişim teknolojileri öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik karşılaştıkları sorunlar, uzaktan eğitimin verimliliği ve uzaktan eğitim sistemine ait görüşlerinin açığa çıkartılması amaçlanmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma olarak yürütülen çalışmaya farklı devlet okullarında görev yapan 12 kadın ve 9 erkek toplam 21 bilişim teknolojileri öğretmenleri katılmıştır. Araştırmada amaçlı örnekleme yönteminden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak bilişim teknolojileri öğretmenlerinin fikir ve görüşlerine ulaşılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Bilişim teknolojileri öğretmenlerinden elde edilen bulgularda uzaktan eğitimde alt yapı eksikliğinden dolayı internet ve teknolojik cihazlara ulaşmada zorluk yaşanıldığı belirtilmiştir. Bilişim teknolojileri öğretmenleri, öğrencileri ile iletişimlerinin örgün eğitimde olduğu gibi anlık ve hızlı olmadığını belirtmişlerdir. Bilişim teknolojileri öğretmenleri uzaktan eğitimin öğrencilerde yaparak ve yaşayarak desteklenmesi gerektiği görüşündedir. Ayrıca bilişim teknolojileri öğretmenleri normalleşme sürecine ani bir şekilde değil yavaş ve kademeli olarak geçilmesi gerektiği görüşünde olduklarını belirtmişlerdir.

Opinions of Information Technologies Teachers on Distance Education in the Pandemic Period

ABSTRACT

The Covid-19 pandemic has influenced the whole world in a short time. It has caused some major problems and changes in education as a whole. In these times, to minimize the negative effects of the pandemic, the distance education system has been instantly implemented to ensure continuity in education. This sudden change has brought various difficulties to teachers and students. This study aimed to reveal the problems faced by the information technology teachers working under the Ministry of National Education during the Covid-19 pandemic process, the efficiency of distance education, and their views on the distance education system. The qualitative research method was used in this study. A total of 21 information technology teachers from different schools, 12 women and 9 men, participated in this study. Criterion sampling, one of the purposive sampling methods, was used for this study. The ideas and opinions of information technology teachers were collected by using a semi-structured interview form. The data obtained from the interviews were analyzed by the content analysis method. In the findings obtained from the information technology teachers, it is found that there are difficulties in accessing the internet and technological devices due to the lack of infrastructure in distance education. Information technology teachers stated that their communication with their students is not instantaneous and fast as informal education. They also claimed that students should also learn by doing and experiencing during distance education. In addition, information technology teachers believe that the normalization process should be initiated slowly and gradually, not suddenly.

GİRİŞ

2019 Aralık ayında Çin’de ortaya çıkan koronavirüs pandemisi kısa zaman içerisinde tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Pandemi süreci beraberinde eğitimde bazı aksaklıklara ve değişikliklere neden olmuştur. Okulların kapanması ile eğitimde sürekliliğin sağlanması için uzaktan eğitime geçilmesi öğretmen, öğrenci ve veliler için çeşitli zorluklara neden olmuştur (Chang ve Yano, 2020). Öğretmenlerin yaşadıkları alanlarda karşılaştıkları internet problemleri, bilgisayar kullanma yeterlilikleri, öğrencilere ulaşma durumları ve pandemi sürecinin meydana getirmiş olduğu kaygı durumları araştırılması gereken durumlar var etmektedir (Mulenga ve Marbán, 2020).

Pandemi ile birlikte eğitimde sürekliliği sağlamak için uzaktan eğitime geçiş yapılmasına karar verilmiştir (MEB, 2020). Uzaktan eğitim 19. yüzyılın sonlarında yazışmalı olarak ortaya çıkmış ve gelişen teknoloji ile birlikte bilgisayarlı ortamlar ile bütünleşip içinde bulunduğumuz zaman diliminde ise mobil teknolojilerle her yerde eğitim mümkün hale gelmektedir (Özkul ve Aydın, 2016). Uzaktan eğitim öğretmen ve öğrencilerin mekânsal ve zamansal olarak bir arada bulunmalarını gerektirmeyen bir eğitimdir (Fırat, 2016). Başka bir deyişle farklı alanlarda bulunan öğrenme grupları, eğitmen ve kaynakların iletişim teknolojileri sayesinde bir araya getiren örgün sistemidir (Simonson ve Schlosser, 2009).

Günümüzde eğitimin her kademesinde uzaktan eğitim yaygın olarak kullanılmaktadır. Uzaktan eğitime hızlı bir geçiş yapılması çeşitli zorluklara neden olmaktadır. Bu zorluklardan bazıları bağlantı zayıflığı, kişilerin evde bilgisayarının veya internetinin olmaması ve bilgisayarlarını başkaları ile paylaşma zorunlulukları sık sık tekrar etmekte ve kendi imkanlarını seferber etmek zorunda kalmalarını gerektirmektedir (Dietrich ve diğerleri, 2020). Öğretmenlerin ve öğrencilerin sosyal etkileşimini kısıtladığı gibi psiko-motor davranışların kazanılmasını da olumsuz etkilemektedir (Özgöl, Sarıkaya ve Öztürk, 2017). Öğretmen ve öğrencilerin büyük çoğunluğunun uzaktan eğitim konusunda yeterli bilgi ve deneyime sahip olmadığı, yeterli alt yapı, cihaz, donanım eksiklikleri olduğu için acil olarak geçilmiş olan uzaktan eğitimin verimli ve etkin bir uzaktan eğitim sağlayamayacağı düşünülmektedir (Yıldırım, 2020). Uzaktan eğitimin etkin ve verimli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için iyi bir alt yapı, kurumsal destek gibi birçok etkene bağlanmaktadır (Markova, Glazkova ve Zaborova, 2017).

Uzaktan eğitim teknoloji kullanımına da büyük bir destek sağlamaktadır. Uzaktan eğitim sorumluluğunun daha çok öğrenende olduğu bir eğitim sistemidir. Uzaktan eğitim öğrenene sorumluluk kazandırma, çeşitli eğitim ortamları sunma, bireysel hıza göre öğrenmeyi sağlama, zaman ve mekân fark etmeksizin öğrenmeyi sağlama gibi faydalarından da bahsedilebilmektedir (Kaya, 2002). Öğretmenlerin teknolojiyi kullanabilmeleri ve uzaktan eğitimi benimsemeleri yaşadıkları yer, teknoloji kullanma seviyeleri, pedagojik içerik bilgileri, meslek bilgileri ile doğrudan ilişkili olduğu görülmektedir (Rahmadi, 2021).

Uzaktan eğitimde zaman ve mekan sınırlaması olmaması, öğrencilerin bireysel hızda öğrenmesini desteklemesi ve konuların tekrarını sağlamak gibi birçok faydası vardır (Kör, 2013). Uzaktan eğitim pek çok fayda sağlamanın yanı sıra çeşitli sınırlılıkları da barındırmaktadır. Uzaktan eğitimin sınırlılıklarından bazıları öğretmen ve öğrencilerin göz

teması kuramaması, anında dönüt-düzeltilme yapılamaması ve bilgisayarların yazılım ve donanım maliyetlerinin yüksek olması gibi çeşitli sınırlılıklara sahiplerdir (Dinçer ve Doğanay, 2016). Öğretmen ve öğrencilerin uzaktan eğitimde yeterli bilgi ve deneyime sahip olmamaları, alt yapı eksikliği, donanımsal eksiklikler gibi sınırlılıkları bulunmaktadır (Yıldırım, 2020).

Bilişim teknolojileri öğretmenlerinin mesleklerine ilişkin olumlu tutum geliştirebilmeleri için bilgisayar kullanma becerilerini ilerletebilme, sınıf içerisinde öğretim teknolojilerinden faydalanabilme bilişim teknolojileri öğretmenlerinin mesleğe karşı tutumunda etkili olabilir. Bu temel sayıtlardan hareketle araştırmada Türkiye’de ortaokullarda görev yapmakta olan bilişim teknolojileri öğretmenleri ile pandemi sürecinde uzaktan eğitimin işleyişi hakkında görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda alt problemlere cevap aranmıştır.

1. Pandemi sürecinde bilişim teknolojileri öğretmenlerinin uzaktan eğitimde karşılaştıkları problemler hakkındaki görüşleri nelerdir?
2. Pandemi sürecinde eğitimin öğrenciler üzerindeki verimliliğine ilişkin bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
3. Pandemi sürecinde bilişim teknolojileri öğretmenlerinin uzaktan eğitim hakkındaki görüşleri nelerdir?
4. Pandemi sürecinde bilişim teknolojileri öğretmenlerinin kendilerini yeterli ve yetersiz gördükleri alanlar nelerdir?
5. Pandemi sürecinden sonra normalleşme süreci için bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Bu araştırmada nitel araştırma kullanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem ve dokümanlar yoluyla olay ve olguların gerçekçi bir şekilde araştırılmasına yönelik süreçtir (Creswell, 2020). Bu araştırmada pandemi döneminde bilişim teknolojileri öğretmenlerinin uzaktan eğitim hakkındaki görüşlerini açığa çıkartılmaya çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılı içerisinde Konya’da farklı devlet okullarında görev yapan öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yönteminde, araştırmacılar ana olgu hakkında derinlemesine bilgi edinebilmek amacıyla bilgi açısından verimli durumların seçilmesidir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2020). Öğretmenlerin yarı yapılandırılmış görüşmelere katılmaları gönüllük esasına göre gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.*Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler*

Kodu	Cinsiyet	Kıdem Yılı	Okul Türü
ÖK1	Kadın	6-10 yıl	Ortaokul
ÖK2	Kadın	1-5 yıl	Ortaokul
ÖE1	Erkek	6-10 yıl	Ortaokul
ÖE2	Erkek	6-10 yıl	Ortaokul
ÖK3	Kadın	1-5 yıl	Ortaokul
ÖK4	Kadın	1-5 yıl	Lise
ÖK5	Kadın	1-5 yıl	Ortaokul
ÖE3	Erkek	11-15 yıl	Ortaokul
ÖK6	Kadın	1-5 yıl	Ortaokul
ÖE4	Erkek	1-5 yıl	Ortaokul
ÖE5	Erkek	1-5 yıl	Lise
ÖE6	Erkek	1-5 yıl	Ortaokul
ÖE7	Erkek	6-10 yıl	Ortaokul
ÖK7	Kadın	20 ve üzeri	Lise
ÖK8	Kadın	1-5 yıl	Ortaokul
ÖE8	Erkek	1-5 yıl	Ortaokul
ÖK9	Kadın	1-5 yıl	Ortaokul
ÖE9	Erkek	1-5 yıl	Ortaokul
ÖK10	Kadın	1-5 yıl	Ortaokul
ÖK11	Kadın	6-10 yıl	Ortaokul
ÖK12	Kadın	1-5 yıl	Ortaokul

Tablo 1'e göre katılımcılar 12'si bayan, 9'u erkek olmak üzere 21 kişiden oluşmaktadır. Bilişim teknolojileri öğretmenlerinin 14'ünün 1-5 yıl arası kıdem yılına sahip olduğu, 5'inin 6-10 yıl kıdem yılına sahip olduğu, 1 tanesinin 11-15 yıl kıdem yılına sahip olduğu ve 1 tanesinin ise 20 ve üzeri yıl kıdem yılına sahip olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan bilişim teknolojileri öğretmenlerinin 18'i ortaokullarda 3'ü ise lise düzeyinde okullarda görev yapmaktadırlar. Katılımcılar cinsiyet, kıdem yılı ve okul türlerine göre kodlanmışlardır. Örneğin erkek bir öğretmen ÖE1, bayan bir öğretmen ÖK1 olarak kodlanmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğretmenlerin fikir ve görüşlerine yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak ulaşılmıştır. Nitel çalışmalarda araştırılan grupların olaylara bakış açıları ve fikirleri farklı olabileceği için geçerlilik ve güvenilirlik nitel çalışmalarda önemlidir. Bu sebeple veri toplamak için internet araçları kullanılarak bilişim teknolojileri öğretmenlerinin veri toplayan kişiden etkilenmemelerini sağlamaktadır. Nitel çalışmalar yaşantılarımızda farkında olduğumuz ve yaşadığımız olguları derinlemesine açığa çıkarmayı amaçlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu uzmanların görüşü alınarak hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formunda soruların geçerliliğini sağlamak

amacıyla iki uzmanın görüşü alınmıştır. Soruların okunurluk, anlaşılabilirlik ve amaca hizmet etmesi yönünde incelenmiştir. Uzmanlardan gelen öneriler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak görüşme formu son halini almıştır. İki bölümden oluşan formun ilk bölümünde katılımcıların demografik bilgileri (cinsiyet, kıdem yılı ve okul türü), ikinci bölümünde ise bilişim teknolojileri öğretmenlerinin uzaktan eğitim hakkındaki görüşlerini saptamak amacıyla 8 soru sorulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşmelere başlamadan önce katılımcılara görüşmelerin gönüllük esasına göre katılabilecekleri açıklanmıştır. Pandemi sürecinin devam etmesi nedeniyle katılımcılara Facetime, Google Formlar, Zoom gibi çevrimiçi platformlardan ulaşılmıştır. Katılımcılar ile görüşmeler en az 20 dakika ve en çok 45 dakika arasında değişmektedir.

Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme soruları katılımcıların görüşlerini almak amacıyla katılımcılara okunmuş ve düşünceleri için gerekli zaman verilmiştir. Katılımcıların sorulara verdikleri cevaplar izinleri doğrultusunda kayıt altına alınmıştır. Ses kaydına alınan cevaplar hiçbir değişiklik yapılmadan yazılı metne dönüştürülmüştür.

Katılımcıların pandemi sürecinde görüşlerinin belirlenmesi için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi ile elde edilen verilerde anahtar kelimelerin sık geçen kavram ve sembollerin anlamlı bölümler halinde somuttan soyuta, sade, açık ve anlaşılır bir dil ile kodlamalar yapılmasıdır (Çetin, 2016). Kodlama yapılırken katılımcıların bir soruya verdikleri cevaplar tamamen okunmuştur. Benzer olan görüşler bir araya getirilerek kodlanmıştır. Oluşturulan tema ve kodlamaların doğruluğu için iki alan uzmanının görüşüne başvurulmuştur. İki uzman tarafından eşleştirilen temalar ve kodlamalar arası doğruluk için Miles ve Huberman'ın (1994) görüş birliği ve ayrılığı modeli kullanılmıştır. Buna göre temalar ve kodları ayrı ayrı eşleştiren iki alan uzmanı arasındaki uyum %90 olarak bulunmuştur.

Etik Kurul İzin Belgesi

Bu araştırma Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı'nın 21.05.2021 tarihinde 2021/310 sayılı kararı ile etik yönden uygun bulunmuştur.

BULGULAR

Pandemi Sürecinde Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimde Karşılaştıkları Problemler Hakkındaki Görüşleri

Bilişim teknolojileri öğretmenlerinin pandemi sürecinde uzaktan eğitimde karşılaştıkları problemler hakkındaki görüşleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2.

Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitimde Karşılaştıkları Problemler Hakkındaki Görüşleri

Kategori	Kod	Frekans (f)	Katılımcı Kodu
Teknik ve Donanım Yetersizliği	Alt Yapı Yetersizliği	11	ÖE2, ÖE5, ÖK4, ÖE6, ÖE7, ÖK5, ÖE8, ÖK6, ÖK9, ÖK10, ÖK11
	Bilgisayar, Tablet Eksikliği	7	ÖK1, ÖE7, ÖK3, ÖK9, ÖE8, ÖK10, ÖK12
İnternet Bağlantısının Zayıf Olması	İnternet	5	ÖE3, ÖK4, ÖK7, ÖE5, ÖK11
	Bağlantısının Zayıf Olması	5	ÖE1, ÖK3, ÖE5, ÖE7, ÖE9
Öğretmen Kaynaklı Problemler	Öğrencileri İle Yeterince İletişime Geçilememesi	5	ÖE1, ÖE2, ÖE5, ÖK6, ÖK12
	Uzaktan Eğitim İle İlgili Kurs Almaması	4	ÖK1, ÖE4, ÖK2, ÖK5
	Uzaktan Eğitime Hâkim Olmaması	4	ÖK1, ÖE4, ÖK2, ÖK5

Tablo 2 incelendiğinde bilişim teknolojileri öğretmenlerinin pandemi sürecinde uzaktan eğitimde karşılaştıkları problemler hakkındaki görüşleri görülmektedir. Bilişim teknolojileri öğretmenlerinden elde edilen görüşlerde çoğunluğun uzaktan eğitimin alt yapısını yetersiz bulduğu görülmektedir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu (f=11) uzaktan eğitim sisteminin alt yapısının yetersiz olduğunu düşünmektedir. Bu kategorideki katılımcıların bazılarının görüşleri şu şekildedir.

Sınav ya da ders esnasında elektriğin gitmesi ya da internetsiz evlerin olması ülkemizin böylesine ani bir yüklenmeye hazır olmadığını gösterdi. Ancak kısa bir süre içerisinde bu sorunlara çözümler bulundu. Artık daha kolay bağlanabiliyoruz (ÖE2).

Pandemide hemen uzaktan eğitime geçilmesi eğitimde bir boşluk olmamasını sağlamış olsa da bilgisayarı, tableti olmadığı için sisteme giriş yapamayan veya evdeki kardeşleri ile dersleri aynı zamana denk gelmesinden dolayı dönüşümlü olarak derslere katılmak zorunda olan ve geri kalan öğrencilerim oldu. Bu durumda ülkemiz için uzaktan eğitimin henüz yeterli seviyede olmadığını gösteriyor (ÖK9).

Pandemi Sürecinde Eğitimin Öğrenciler Üzerindeki Verimliliğine İlişkin Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Görüşleri

Bilişim teknolojileri öğretmenlerinin pandemi sürecinde eğitimin öğrenciler üzerindeki verimliliğine ilişkin görüşleri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3.

Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Pandemi Sürecinde Eğitimin Öğrenciler Üzerindeki Verimliliğine İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f	Katılımcı Kodu
Verimsiz Eğitim	Örgün Eğitim Kadar İletişimin Güçlü Olmaması	9	ÖK4, ÖE5, ÖK6, ÖE7, ÖK7, ÖE8, ÖK8, ÖK10, ÖK11
	Öğrencilerin ilgisiz ve isteksiz olması	5	ÖK1, ÖK2, ÖE3, ÖE6, ÖE9
	Uzaktan Eğitim Programlarının Karışık Olması	2	ÖK3, ÖE8
	Zamandan Tasarruf	2	ÖE1, ÖK9
Verimli Eğitim	Teknolojiye İlgi ve Alakanın Artması	2	ÖE1, ÖK3

Tablo 3 incelendiğinde bilişim teknolojileri öğretmenlerinin pandemi sürecinde eğitimin öğrenciler üzerindeki verimliliğine ilişkin görüşleri görülmektedir. Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinden elde edilen görüşlerde çoğunluğun uzaktan eğitimin öğrenciler üzerinde verimsiz olduğunu düşündüğü görülmektedir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu (f=9) uzaktan eğitim sisteminin öğrenciler üzerinde verimliliğinin yetersiz olduğunu düşünüyor. Bu kategorideki katılımcıların bazılarının görüşleri şu şekildedir.

Öğrenciler açısından verimli olmadı. Bazı öğrenciler yaşı gereği o olgunlukla olmadıkları için dersleri takip etmeleri gerektiğinin bilincinde olmadı. Aileler çalışma hayatları vb. şeyler gereği yeterli şekilde çocuklarını takip edemedi. Biz öğretmenler her ne kadar elimizden geleni yapsak da yüz yüze eğitimin verdiği sorumluluk bilinci uzaktan eğitimde sağlanamadı. Çünkü öğrenciler ile yeterince iletişime geçemedik, çevrim içi derslerde her öğrencinin aynı anda konuşmasını engelleyemedik, istek ve taleplere anında geri dönüt yapamamız uzaktan eğitimin verimsiz olduğunu gösteriyor (ÖK4).

Verimlilik hiçbir zaman yüz yüze eğitimdeki gibi sağlanamayacak. Çocuklar soru sormak istediğinde ya da fikir sunacağına zaten kısıtlı bir zamanda anlatılacak konu toparlanmıyor ve bu şartlarda daha az öğrenciyle ilgilenilebiliyor. Öğrencinin derse adaptasyonu dikkati kısa sürede dağılırken elektronik ortamda bu dikkat toparlanamıyor. Eğitim bir çocuk için sadece öğretmenden ibaret değildir. Bana göre çocuk akranından da öğrenir. Hatta yeri gelir üst sınıflarından da öğrenebilir. Eğitim sisteminde ortam faktörü kapanan okullarla birlikte yok olmak zorunda kaldı ve çocuklardaki sosyal öğrenmeyi yok etmiş olduk. Genç dediğimiz bu çocuklardan beklediğimiz şu an 30 yaşındaki bir bireyin özel ders alması gibi oldu ama unuttular ki bir çocuk eğlenerek öğrenirdi ama bu sağlanamadı (ÖE5).

Pandemi Sürecinde Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Hakkındaki Görüşleri

Bilişim teknolojileri öğretmenlerinin pandemi sürecindeki deneyimlerinden yararlanılarak öğretmenlerin uzaktan eğitim hakkındaki görüşleri Tablo 4'de

sunulmuştur.

Tablo 4.

Pandemi Sürecinde Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Hakkındaki Görüşleri

Kategori	Kod	f	Katılımcı Kodu
	Uzaktan Eğitim Yaparak Yaşayarak Öğrenme İle Desteklenmeli	10	ÖK1, ÖE1, ÖE2, ÖK3, ÖK4, ÖE7, ÖE8, ÖK8, ÖK10, ÖK11
Uzaktan Eğitim Hakkındaki Öğretmen Görüşleri	Uzaktan Eğitim Uygulamaları Geliştirilmeli	5	ÖK1, ÖE3, ÖE4, ÖE7, ÖE9
	Ekonomik Yetersizlikler Eşitlenmeli	4	ÖE2, ÖE6, ÖK5, ÖK6
	Teknolojiye Daha Çok Önem Verilmeli	4	ÖK2, ÖK6, ÖK7, ÖE9
	Öğretmen ve Öğrencilere Eğitim Verilmeli	3	ÖK2, ÖE5, ÖK12

Tablo 4 incelendiğinde bilişim teknolojileri öğretmenlerinin pandemi sürecinde uzaktan eğitim ilişkin görüşleri görülmektedir. Bilişim teknolojileri öğretmenlerinden elde edilen görüşlerde çoğunluğun uzaktan eğitimin yaparak yaşayarak öğrenmeyi desteklemediğini öğrenmelerin kalıcı olmadığını ve verimsiz olduğunu düşündüğü görülmektedir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu (f=10) uzaktan eğitim sisteminin öğrenciler üzerinde yaparak yaşayarak öğrenmenin yetersiz olduğunu düşünüyor. Bu kategorideki katılımcıların bazılarının görüşleri şu şekildedir.

Uzaktan eğitimin kısıtlı olduğunu düşünüyorum çünkü yüz yüze eğitim sisteminin yerine geçecek kadar işlevsel değil. Çünkü öğrencilere bire bir yaşantı sunmuyor, yaparak yaşayarak öğretmediği için öğrenilenlerin kalıcılığını sağlamıyor bunlardan dolayı uzaktan eğitimin her zaman hayatımızda olacağını fakat tek olacağını düşünmüyorum (ÖK1).

Uzaktan eğitim belirli dersler için olabilir. Fakat her dersi pandemi sürecinde uzaktan eğitim ile sağlamak hiç sağlıklı olmamıştır. Uygulamalı derslerde öğrenciler yaparak yaşayarak öğrenemediler, temel becerilerden geri kalmamaları için uygulama yaptırmaya çalışsak bile yetersiz kaldıkları noktalarda hemen müdahale edemedik. Uzaktan eğitim teoride kolaylıklar sağlayabilir ve bu derslerin uzaktan eğitimle devamı sağlanabilir olsa da pratik gerektiren dersler için yüz yüze eğitimin çok daha iyi olacağı kanaatindeyim (ÖK11).

Pandemi Sürecinde Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Kendilerini Yeterli ve Yetersiz Gördükleri Alanlar Hakkındaki Görüşleri

Bilişim teknolojileri öğretmenlerinin pandemi sürecindeki deneyimlerinden yararlanılarak kendilerini uzaktan eğitimin sistemi içerisinde yeterli ve yetersiz gördükleri alanlar hakkındaki görüşleri Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5.

Pandemi Sürecinde Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Kendilerini Yeterli ve Yetersiz Gördükleri Alanlar Hakkındaki Görüşleri

Kategori	Kod	f	Katılımcı Kodu
Yetersiz Öğretmen Faaliyeti	İletişimin Kısıtlı Olması	8	ÖK3, ÖE5, ÖE6, ÖK6, ÖE9, ÖK9, ÖK10, ÖK12
	Öğrencilere Katkıda Bulunamama	4	ÖK1, ÖK4, ÖK5, ÖK11
	Sosyalleşmeyi Sağlayamama	3	ÖE2, ÖE8, ÖK8
	Uygulamalı Dersleri İşleyememe	2	ÖE4, ÖE5
Yeterli Öğretmen Faaliyeti	Mesleki Kariyere Katkıda Bulunma	3	ÖK1, ÖE7, ÖK7
	Planlı ve Programlı Hareket Edebilme	2	ÖE1, ÖK2

Tablo 5 incelendiğinde bilişim teknolojileri öğretmenlerinin pandemi sürecinde kendilerini uzaktan eğitim sistemi içerisinde yeterli ve yetersiz gördükleri alanlara ilişkin görüşleri görülmektedir. Bilişim teknolojileri öğretmenlerinden elde edilen görüşlerde çoğunluğun uzaktan eğitimde kendilerini en çok iletişim konusunda yetersiz gördüğü görülmektedir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu (f=8) uzaktan eğitim sisteminde öğrencileri ile iletişime geçme konusunda yetersiz olduğunu düşünüyor. Bu kategorideki katılımcıların bazılarının görüşleri şu şekildedir.

Derslerin çevrimiçi olarak işlenmesi bize oldukça zorluk çıkarttı. Bir ekrandan öğrencilere bilgileri aktarmak, anlayıp anlamadıklarını tespit etmek bizler için yeterince zor oldu. Bunun yanı sıra odalara giren ebeveynleri, kardeşleri derslerin sıklıkla bölünmesine sebebiyet verdi. Kamerasını açmayıp derse isteksiz katılan öğrenciler beni oldukça zorladı (ÖE6).

Öğrencilerimin bilgisayarlarını kardeşleri ile derslerinin aynı anda olması ve kardeşleri ile paylaşmak zorunda olması, uzaktan eğitimi ders gibi değil oyun gibi algılamaları onları derslere alıştırmaya sürecimde beni çok zorladı. Zayıf internet bağlantılarından sesimin gitmemesi, hepsinin aynı anda konuşup anlaşamamız uzaktan eğitimde bana kendimi çok yetersiz hissettirdi (ÖK9).

Pandemi Sürecinden Sonra Normalleşme Süreci İçin Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Görüşleri

Bilişim teknolojileri öğretmenlerinin pandemi sürecindeki deneyimlerinden yararlanılarak normalleşme süreci için görüşleri Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6.

Pandemi Sürecinden Sonra Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Normalleşme Süreci Hakkındaki Görüşleri

Kategori	Kod	f	Katılımcı Kodu
Normalleşme İçin Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Görüşleri	Kademeli Bir Şekilde Örgün Eğitime Geçilmeli	8	ÖE1, ÖK2, ÖE4, ÖK4, ÖE5, ÖK7, ÖK10, ÖK12
	Uzaktan Eğitime Devam Edilmeli	5	ÖE3, ÖK3, ÖK6, ÖK9, ÖK11
	Hemen Örgün Eğitime Geçilmeli	5	ÖK1, ÖE6, ÖE7, ÖE8, ÖK9
	Teorik Dersler Uzaktan Eğitim, Pratik Dersler Örgün Eğitim Devam Etmeli	3	ÖE2, ÖK5, ÖK8

Tablo 6 incelendiğinde bilişim teknolojileri öğretmenlerinin pandemi sürecinden normalleşme sürecine ilişkin görüşleri görülmektedir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu (f=8) pandemi sürecinden normalleşme sürecinde örgün eğitime kademeli bir şekilde geçilmesi gerektiğini düşünüyor. Bu kategorideki katılımcıların bazılarının görüşleri şu şekildedir.

Normalleşme sürecinde öğrencilerin zorlanacaklarını düşünmüyorum. Fakat birçoğu için edindikleri alışkanlıklar bir süre devam edebilir ancak pandemi bitse bile etkilerini maalesef yaşamaya devam edeceğiz diye düşünüyorum. Herhangi olumsuzluğa karşı kalabalık sınıf ortamları oluşturulmamalı. Yeterli öğretmen ve sınıf ortamımız bulunmadığı sınıf mevcutları yarı yarıya azaltılamayacağı için örgün eğitime bir anda öğrencilerimizin, velilerimizin ve biz öğretmenlerin sağlığını riske atmamak için kademeli bir şekilde normalleşmemiz gerektiğini düşünüyorum (ÖE5).

Bir anda değil yavaş yavaş normalleşme sürecine geçilmesi taraftarıyım. Eğitim konusundaysa bu geçen 2 senenin yaz tatillerinde verilecek kurslar vb. programlarla veya geçen 2 senenin müfredatının ilerleyen yıllara yayılarak eksiklerin telafi edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Zira bu 2 yıl çoğu öğrencinin önemli zamanlarıydı. Uzaktan eğitim yeterli düzeyde gelişmiş olmadığı için öğrenciler yeterli verimi alamadık (ÖK2).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çin’de 2019 yılında ortaya çıkan, COVID-19 adı verilen ve dünyaya hızla yayılan bulaşıcı bir hastalık sebebiyle dünyada pandemi ilan edilmiştir. Buna bağlı olarak tüm dünyada başta sağlık alanı olmak üzere birçok alanda tedbirler alınmıştır. Eğitim alanında alınan tedbirlerde ise eğitimde sürekliliğin sağlanabilmesi için hızla uzaktan eğitim sistemine geçiş yapılmıştır. Bu geçiş sürecinde öğrencilerin zorlanmaması ve örgün eğitimdeki kadar verim alabilmelerinin sağlanabilmesi için öğretmenlere çok büyük görevler düşmektedir. Bu araştırmada bilişim teknolojileri öğretmenlerinin pandemi sürecinde içerisinde buldukları uzaktan eğitime ait görüşlerinin, uzaktan eğitimin ülkemizdeki öğrencilerimize ve öğretmenlerimize olumlu ve olumsuz yansımaları açığa çıkartılmaya çalışılmıştır.

Araştırma sonucunda bilişim teknolojileri öğretmenleri en çok uzaktan eğitimde alt yapının yetersiz olmasından kaynaklı problemler yaşadıkları ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerinin bilgisayar, tablet veya akıllı telefonlara ulaşımının zor olması, COVID-19 sürecinin beklenmedik ve hazırlıksız bir şekilde gerçekleşmesinden dolayı uzaktan eğitim sistemlerine ani yüklenme ile gerçekleşen zorluklar, internet bağlantısının zayıf olması gibi birçok etkenden dolayı çeşitli sıkıntılar yaşadıkları görülmektedir. İlgili alanyazın incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. 2020 yılında yapılan çalışmaya göre uzaktan eğitim materyalleri ne kadar geliştirilmiş olsa da fiziki koşulların (ışık, internet bağlantısı, bilgisayar-tablet vb.) yetersiz olması öğrencilerin verimli bir eğitim almasına engel olmaktadır (Akbal ve Akbal, 2020). Öğrenciler üzerinde yapılmış benzer bir çalışmada ise öğretmenlerimizin verdikleri cevapları doğrular niteliktedir. Zan ve Zan'ın (2020), yaptığı çalışmaya göre öğrencilerin internet bağlantısının bulunmaması, alt yapısının yetersiz olması, bilgisayarının olmaması gibi faktörler ile öğretmenlerin cevaplarının aynı noktada birleştiği görülmektedir.

Uzaktan eğitimin öğrenciler üzerinde ne kadar verimli olduğu sorusuna aranan cevapta ise öğretmenlerin büyük çoğunluğunun öğrencileri ile iletişimin kısıtlı olmasından dolayı verimin düşük olduğunu düşündüğü görülmektedir. Eğitimde sürekliliği sağlamak amacı ile ani bir şekilde uzaktan eğitime geçilmesi öğrencilerin bu durumun bilincine varamadığını ve derslere isteksiz katıldığı görülmektedir. Öztaş ve Kılıç (2017), üniversite öğrencileri üzerinde yapmış olduğu çalışmasında öğrencilerin uzaktan eğitimde öğretim elemanları ile iletişim kopukluğu yaşadığını ve senkron (canlı) eğitim yapılmış olmasına rağmen iletişimin yüz yüze eğitimdeki kadar güçlü olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Özyürek, Bedge, Yavuz ve Özkan (2016), yaptığı çalışmada ise öğrencilerin ve öğretim elemanlarının uzaktan eğitimin verimliliğinde herhangi bir sorun yaşamadıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmanın sonucuna göre uzaktan eğitimde verimliliğin kişinin öğretim materyallerini kullanılması ve alanına hakim olması durumunda uzaktan eğitimden alınan verimliliğin değişebileceği görülmektedir.

Öğretmenler uzaktan eğitim hakkındaki görüşlerini belirttiklerinde çoğunluğun örgün eğitime göre yaparak yaşayarak öğrenmeyi engellediğini düşündüğü görülmektedir. Sayan (2020), öğretim elemanları üzerinde yaptığı çalışmaya göre öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu uygulamalı derslerde uzaktan eğitimin faydalı olmayacağı görüşünü belirtmektedir.

Pandemi sürecinden sonra öğretmenlerin çoğunluğunun normalleşme döneminde örgün eğitime geçişin kademeli bir şekilde olması gerektiğini düşündükleri görülmektedir. Öğretmen, öğrenci ve diğer personelleri riske atmamak için yeni alınacak tedbirler doğrultusunda normalleşme sürecine geçilmesi gerekmektedir. Yıldırım ve Deniz (2020), yaptığı çalışmada salgının henüz bitmediğini toplumun normalleşme sürecinde salgın bitmiş gibi rahat davranmalarının hastalığı dalga şeklinde yeniden yayılabileceğine ve bu yüzden normalleşme sürecinin bir anda değil hastalığın durumuna göre yeni tedbirler doğrultusunda kademeli bir şekilde geçilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

ÖNERİLER

Bu araştırma sonuçlarına göre uzaktan eğitimde alt yapı yetersizliğinden dolayı derslerinden geri kalan ve öğrencilerine ulaşmakta zorluk çeken öğretmenlerin alt yapı yetersizlikleri giderilmeye çalışılabilir. Bu çalışmada yalnızca bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden faydalanılmaktadır. Araştırmanın çalışma grubuna farklı branşlarda öğretmenler, öğrenciler, veliler ve öğretim elemanları eklenerek çalışma kapsamı genişletilebilir. Uzaktan eğitim sistemi hakkında yeterli bilgi ve donanımına sahip olmayan öğretmenlere hizmet içi eğitim seminerleri veya sertifika programları düzenlenebilir. Normalleşme sürecine geçilse bile uzaktan eğitim için yeterli alt yapı desteği, gerekli finansman sağlanmaya devam edilmelidir.

KAYNAKLAR

- Akbal, H., & Akbal, H. İ. (2020). Covid-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim İle İlgili Yaşanan Sorunların Öğrenci Bakış Açısına Göre AHP Yöntemi İle İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22, 533-546.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç, E., Çakmak, Ö., Akgün, Ö.E., Karedeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çetin, İ. (2016). *Eğitimde üretim tabanlı çalışmalar için nitel araştırma yöntemleri*. (1. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Chang, G.-C., & Yano, S. (2020). *How are countries addressing the Covid-19 challenges in education? A snapshot of policy measures*. Erişim adresi: <https://gemreportunesco.wpcostaging.com/2020/03/24/how-are-countries-addressing-the-covid-19-challenges-in-education-a-snapshot-of-policy-measures/>, 20 Mart 2021.
- Creswell, J. W. (2020). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Dietrich, N., Kentheswaran, K., Ahmadi, A., Teychene, J., Bessiere, Y., & Alferone, S. (2020). Attempts, successes, and failures of distance learning in the time of covid-19. *Journal of Chemical Education*, 97(9), 2448-2457.
- Diñer, S., & Doğanay, A. (2016). Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi'nde yayımlanan çalışmaların alan ve yöntemlerine göre incelenmesi. 25. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Özetleri*, p. 78-79, Antalya.
- Fırat, M. (2016). 21. yüzyılda uzaktan öğretimde paradigma değişimi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 6(2), 142.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. (1. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kör, H. (2013). Uzaktan ve örgün eğitimin öğrenci başarısı üzerine etkisinin araştırılması. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(2), 267-279.
- Markova, T., Glazkova, I., & Zaborova, E. (2017). Quality issues of online distance learning. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 237, 685-691.
- MEB (2020). *Bakan Selçuk, Koronavirüs'e karşı eğitim alanında alınan tedbirleri açıkladı*. Erişim adresi: <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim->

- alanında-alınan-tedbirleri-acıkladi/haber/20497, 20 Mart 2021.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*. (2. Baskı). Thousand Oaks: Sage.
- Mulenga, E. M., & Marbán, J. M. (2020). Is covid-19 the gateway for digital learning in mathematics education?. *Contemporary Educational Technology, 12*(2), 1–11.
- Özgöl, M., Sarıkaya, I., & Öztürk, M. (2017). Students and teaching staff's assessments regarding distance education applications in formal education. *Journal of Higher Education and Science, 7*(2), 294.
- Özkuş, A. E., & Aydın, C. H. (2016). *Öğretim teknolojilerinin temelleri*. (2. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Öztaş, S., & Kılıç, B. (2017). Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin uzaktan eğitim şeklinde verilmesinin üniversite öğrencilerinin görüşleri açısından değerlendirilmesi: Kırklareli Üniversitesi örneği. *Turkish History Education Journal, 6*(2), 268–293.
- Özyürek, A. Bedge, Z., Yavuz, F., & Özkan, İ. (2016). Açık ve uzaktan eğitim uygulamasının öğrenci bakış açısına göre değerlendirilmesi. *Journal of humanities and tourism research, 6*(2), 583–596.
- Rahmadi, I. F. (2021). Teachers technology integration and distance learning adoption amidst the Covid-19 crisis: A reflection for the optimistic future. *Turkish Online Journal of Distance Education, 22*(2), 26–41.
- Sayan, H. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde öğretim elemanlarının uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology, 11*(42), 100–122.
- Sutiah, S., Slamet, S., Shafqat, A., & Supriyono, S. (2020). Implementation of distance learning during the covid-19 pandemic in faculty of education and teacher training. *Cypriot Journal of Educational Sciences, 15*(5), 1204–1214.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, İ. E., & Deniz, S. (2020). COVID-19 salgınında Türkiye'de normalleşme sürecine geçiş: Ankara İli örneğinde toplumsal bir bakış. *İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi, 3*(1), 474–485.
- Zan, N., & Zan, B. U. (2020). Koronavirüs ile acil durumda eğitim : Türkiye'nin farklı bölgelerinden uzaktan eğitim sistemine dahil olan edebiyat fakültesi öğrencilerine genel bakış. *Electronic Turkish Studies, 15*(4), 1368–1394.